

ੴ

ਗੁਰਬਾਨੀ ਵਿਚਾਰ

GURBANI CONTEMPLATION

124

ਸਿਮਰਨੁ

SIMRAN

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਸਾਧਸੰਗਿ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਅੰਦਰਿ ਆਣੈ

He enters the immersion of word-consciousness through the
Guru and the Holy Congregation.

ਭਾਗ - 15

PART - 15

‘KHOJI’

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਆਦਿ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 'ਆਤਮ ਜੀਵਨ-ਸੇਧ' ਦੇਣ ਲਈ ਗੁਰੂ, ਅਵਤਾਰ, ਪੀਰ, ਪੈਗੰਬਰ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਠਾਏ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੈਵੀ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਲਾਵਟ ਤੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਗਈਆਂ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਲਾਏ ਹੋਏ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਤਮ-ਰੋ, 'ਆਤਮ-ਕਲਾ' ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਅਲੋਪ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਦੇ 'ਛਿਲੜ' ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਮਾਰਥ ਫੋਕਾ, ਰਸ-ਹੀਣ 'ਰਸਮੀ-ਸਾਧਨ' ਬਣਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ।

'ਸੰਨਿਆਸੀ' ਅਥਵਾ 'ਜੋਗੀ ਲੋਕ' ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਤਿਆਗਕੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਧੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਕਲਿਆਣ ਜਾਂ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਕਈ-ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ 'ਜੋਗ-ਸਾਧਨਾਵਾਂ' ਵਿਚ ਰੁਝੇ ਰਹੇ । ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਅਤੇ ਮਛੰਦਰ-ਨਾਥ ਵਰਗੇ ਟੀਸੀ ਦੇ ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਆਤਮ-ਸੇਧ ਦੇਣ ਲਈ 'ਗੁਰੂ-ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ' ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਗਏ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਗੌਸ਼ਟ ਹੋਈ, ਉਸਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ —

ਬਾਬਾ ਬੋਲੇ ਨਾਥ ਜੀ ! ਸਬਦੁ ਸੁਨਹੁ ਸਚੁ ਮੁਖਹੁ ਅਲਾਈ ।
ਬਾਝੋ ਸਚੇ ਨਾਮ ਦੇ ਹੋਰੁ ਕਰਮਾਤਿ ਅਸਾਂ ਤੇ ਨਾਹੀ ।.....
ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਬਿਨੁ ਬਾਦਰਿ ਛਾਈ ॥ (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੧/੪੩)

'ਗ੍ਰਿਹਸਤੀ' ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਟੱਬਰ ਪਾਲਦੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੋਗੀਆਂ ਅਤੇ ਧਰਮ-ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੰਨਦਾਨ ਕਰਦੇ ਸਨ ।

ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਆਤਮ-ਕਣੀ, ਆਤਮ-ਰਸ ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਲੋਪ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਫੋਕਾ, ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਤਾਈ ਸੀਮਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ।

ਜਦ ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਹੀ 'ਮਾਇਆ' ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ-ਸੇਧ ਨੂੰ ਭੁਲ ਗਏ ਤਾਂ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ?

ਮਾਇਆ ਐਸੀ ਮੋਹਨੀ ਭਾਈ ॥
ਜੇਤੇ ਜੀਅ ਤੇਤੇ ਡਹਕਾਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੬੦)
ਮੋਹਨੀ ਮੋਹਿ ਲੀਏ ਤੈ ਗੁਨੀਆ ॥
ਲੋਭਿ ਵਿਆਪੀ ਝੂਠੀ ਦੁਨੀਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੦੪)

From Time Immemorial, the Timeless Being (God) has sent *Gurus* (spiritual teachers), *Avatars* (enlightened incarnations) *Pirs*, and *Prophets* to this world to 'guide humans on the spiritual path'. However, after their departure, slowly-slowly with the passage of time, of these spiritual guides from this world and over the passage of time, changes and alterations crept into their Divine teachings. In this way, the spiritual paths initiated by them were gradually deprived of their Divine-current, 'inner spiritual content' or '*Naam*' and **only the outward religious ritual practices** remained, thus the spiritual path ended up being a hollow, love-less '**ritualistic routine**'.

'*Sanyasis*' (renouncers) or '*Yogis*' went deep into the mountain caves to meditate and remained involved in '**various Yogic practices**' for their own personal salvation. *Guru Nanak Sahib* himself went to the topmost *Yogis* such as *Gorakhnath* and *Machhindernath* to show them the true spiritual path. The discussions which were held with them have been recorded by *Bhai Gurdas* in his *Vaars* (a poetic writing) as follows:

Baba (Nanak) said Nathji (Head Yogi)! I hear the Shabad within and speak the Truth. Other than True Name, I have no other miracle Without the True Name only the clouds (of ignorance) hang over. VBG 1/13

The '**householders**' through their labor took care of their own families and also gave alms to these *Yogis* and religious preachers.

Slowly and slowly, under the influence of *Maya* doubt ridden fallacies, the '**spiritual essence or Naam**' gradually diminished in the lives of the spiritual leaders, due to which their preaching also became **limited** to being hollow, outward and ritualistic.

When our religious leaders themselves were deeply lost in '*Maya*' and **had forgotten the spiritual path**, what could be the condition of the ordinary people?

O Brother so bewitching is the mammon (i.e. materialism). That as many as the beings, so many it has deceived. Mammon has bewitched the mortals of three dispositions. In avarice (greed) the false world is involved. 1160 1004

ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਐਸੀ ਨਿਘਰਦੀ ਅਧੋਗਤੀ ਵਿਚ 'ਪੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ' ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਿਆ ਤੇ ਪੂਰੇ ਆਈ ਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਜਗਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਹੀ ਆਤਮ-ਸੇਧ ਬਖਸ਼ੀ ।

ਅੱਜ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜਗਤ ਦੀ ਗਿਲਾਨੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ —

ਸਰਮੁ ਧਰਮੁ ਦੁਇ ਛਪਿ ਖਲੋਏ
ਕੂੜੁ ਫਿਰੇ ਪਰਧਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੨੨)

ਸੰਗਿ ਨ ਚਾਲਹਿ ਤਿਨ ਸਿਉ ਗੀਤ ॥
ਜੋ ਬੇਰਾਈ ਸੇਈ ਮੀਤ ॥
ਐਸੇ ਭਰਮਿ ਭੁਲੇ ਸੰਸਾਰਾ ॥

ਜਨਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਖੋਇ ਗਵਾਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੭੬)

ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵੀ ਦਸ ਸਵੱਯਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਲਾਨੀ ਨੂੰ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ —

ਕੋਊ ਬੁਤਾਨ ਕੋ ਪੂਜਤ ਹੈ ਪਸੁ ਕੋਊ ਮ੍ਰਿਤਾਨ ਕੋ ਪੂਜਨ ਧਾਇਓ ॥
ਕੂਰ ਕ੍ਰਿਆ ਉਰਭਿਓ ਸਭਹੀ ਜਗ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਕੋ ਭੇਦੁ ਨ ਪਾਇਓ ॥
(ਤ੍ਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਵੱਯੇ, ਪਾ. -੧੦)

ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ ਤੇ ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਤ੍ਰੇਗੁਣੀ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠਣ ਲਈ ਆਤਮਿਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤੇ —

ਜੋਗੁ ਨ ਖਿੰਬਾ ਜੋਗੁ ਨ ਡੰਡੇ ਜੋਗੁ ਨ ਭਸਮ ਚੜਾਈਐ ॥
ਜੋਗੁ ਨ ਮੁੰਦੀ ਮੁੰਡਿ ਖੁਡਾਇਐ ਜੋਗੁ ਨ ਸਿੰਝੀ ਵਾਈਐ ॥
ਅੰਜਨ ਮਾਹਿ ਨਿਰੰਜਨਿ ਰਹੀਐ ਜੋਗੁ ਜੁਗਤਿ ਇਵ ਪਾਈਐ ॥
(ਪੰਨਾ-੭੩੦)

ਰੇ ਮਨ ਇਹ ਬਿਧਿ ਜੋਗੁ ਕਮਾਓ ॥
ਸਿੰਝੀ ਸਾਚ ਅਕਪਟ ਕੰਠਲਾ ਧਿਆਨ ਬਿਭੂਤ ਚੜਾਓ ॥
(ਰਾਮਕਲੀ, ਪਾ. ੧੦)

ਗੁਰਸਿਖ ਜੋਗੀ ਜਾਗਦੇ ਮਾਇਆ ਅੰਦਰਿ ਕਰਨਿ ਉਦਾਸੀ ।
ਕੰਨੀ ਮੁੰਦਰਾਂ ਮੰਤ੍ਰ ਗੁਰ ਸੰਤਾਂ ਧੂੜਿ ਬਿਭੂਤ ਸੁ ਲਾਸੀ ।
ਖਿੰਬਾ ਖਿਮਾ ਹੰਢਾਵਣੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪਤ੍ਰ ਭਾਉ ਭੁਗਤਿ ਬਿਲਾਸੀ ।
ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਸਿੰਝੀ ਵਜੈ ਡੰਡਾ ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਗੁਰ ਦਾਸੀ ।
(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੨੯/੧੫)

ਜੋਗੁ ਨ ਭਗਵੀ ਕਪੜੀ ਜੋਗੁ ਨ ਮੇਲੇ ਵੇਸਿ ॥
ਨਾਨਕ ਘਰਿ ਬੈਠਿਆ ਜੋਗੁ ਪਾਈਐ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਉਪਦੇਸਿ ॥
(ਪੰਨਾ-੧੪੨੧)

ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦਸਿਆ

In this depraved condition of humanity, *Dhan Blessed*) *Guru Nanak*, the sovereign monarch, took human incarnation and through the **Source originated Bani** (WordlessWord) **blessed** humanity again with the **True Spiritual Path**.

Guru Sahib has described the depraved condition of humanity 500 years ago in *his Bani* as follows:

*Modesty & righteousness both has vanished and
falsehood moves about as the leader, O Lalo.* 722

*He contracts love with those who go not with him
Those who are his enemies them he deems his friends
In such misgiving the world has gone astray
The ignorant man loses the invaluable gift of human life.* 676

The Tenth sovereign monarch (*Guru*) has also described our religious deterioration in the ten *Sawaiye* as follows -

*Some worship idols, some corpses.
The whole world is lost in falsehood
None has discovered the secrets of the Lord.* *Tvayprasad Sawaiye P. 10*

To enable the *Sanyasis* and *Yogis* rise above the three *Maya* merits of ritual practices, the *Satguru* gave them spiritual sermons as follows -

*Yoga is not in the patched coat, nor the Yoga is in staff, nor Yoga is in smearing the
body with ashes. Yoga consists not ear-rings, or in shaven head and Yoga not even
in the blowing of horn. Bide pure amidst the worldly impurities, thus shalt thou find
the way to Yoga* 730

*O My mind practice Yoga in this way. Blow the horn of Truth
And apply the ashes of concentration* *Ramkali Pat Shahi 10*

*The Gursikhs are awakened Yogis who remain detached in Maya.
Their earrings are **Gurus Word, dust of the saints' feet** are the ashes they apply.
Forgiveness is the cloak they wear, Love the food they eat.
Shabad-Surat is their horn, Divine knowledge the staff of Guru service.
VBG 29/15*

*Union with the Lord is not obtained through ochre robes
nor through dirty dress. Nanak, union with the lord is obtained under the true Guru's
instruction even while sitting in one's home.* 1421

In the above described *Guru-instructions*, the *Yogis* were told clearly that -

ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ 'ਸਾਧ-ਸੰਗਤ' ਵਿਚ 'ਸਿਮਰਨ' ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ ਜੋਗ ਕਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ — ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਸਹੀ ਆਤਮਿਕ-ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੋਝੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ।

ਸਾਡੇ ਧਰਮ-ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਅਧੋਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ —

ਉਪਦੇਸੁ ਕਰੇ ਆਪਿ ਨ ਕਮਾਵੈ ਤਤੁ ਸਬਦੁ ਨ ਪਛਾਨੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੩੮੦)

ਕਬੀਰ ਅਵਰਗ ਕਉ ਉਪਦੇਸਤੇ ਮੁਖ ਮੈ ਪਰਿ ਹੈ ਰੇਤੁ ॥

ਰਾਸਿ ਬਿਰਾਨੀ ਰਾਖਤੇ ਖਾਯਾ ਘਰ ਕਾ ਖੇਤੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੬੯)

ਆਪਿ ਨ ਬੁਝੈ ਲੋਕ ਬੁਝਾਏ ਪਾਂਡੇ ਖਰਾ ਸਿਆਣਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੯੦)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਫੋਕੇ ਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਜਾਂ ਹਠ-ਜੋਗ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰਿਹਸਤੀਆਂ ਲਈ ਪਰਮਾਰਥ ਦਾ ਮਾਰਗ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਜਤੁ ਸੰਜਮ ਤੀਰਥ ਓਨਾ ਜੁਗਾ ਕਾ ਧਰਮੁ ਹੈ

ਕਲਿ ਮਹਿ ਕੀਰਤਿ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੯੭)

ਸਰਬ ਧਰਮ ਮਹਿ ਸ੍ਰੇਸਟ ਧਰਮੁ ॥

ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੬੬)

ਰੇ ਮਨ ਓਟ ਲੇਹੁ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ॥

ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਦੁਰਮਤਿ ਨਾਸੈ ਪਾਵਹਿ ਪਦੁ ਨਿਰਬਾਨਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੦੧)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਮਨ ਮੇਰੇ

ਜਿਤੁ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਵਹਿ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਮਨ ਮੇਰੇ

ਜਿਤੁ ਸਿਮਰਤ ਸਭਿ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਲਹਾਤੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੮)

ਕਿਰਤਿ ਵਿਰਤਿ ਕਰਿ ਧਰਮ ਦੀ ਹਥਹੁ ਦੇ ਕੈ ਭਲਾ ਮਨਾਵੈ ।

(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੬/੧੨)

ਨਾਮਾ ਕਹੈ ਤਿਲੋਚਨਾ ਮੁਖ ਤੇ ਰਾਮੁ ਸੰਮੁਲਿ ॥

ਹਾਥ ਪਾਉ ਕਰਿ ਕਾਮੁ ਸਭੁ ਚੀਤੁ ਨਿਰੰਜਨ ਨਾਲਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੭੫-੭੬)

ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਨਾਂ ਦੇ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ ਖੰਡੇ-ਬਾਟੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਖਾਲਸਾ-ਪੰਥ' ਦੇ 'ਇਕ 'ਵਰਨ' ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ।

ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਵਰਨਾਂ, ਧਰਮਾਂ, ਫਿਰਕਿਆਂ ਤੇ ਭੇਖਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਦਾ ਸੰਖੇਪ, ਸੌਖਾ ਤੇ ਸਰਬ-ਸਾਂਝਾ ਉਪਦੇਸ਼ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ।

ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ ?

1) 'ਕਰਿ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ'

2) 'ਸਿਮਰੁ ਮਾਧੋ'

even while being a householder and doing 'Simran' in the 'Sadh Sangat' Yoga practice is possible if we **become aware** of the True spiritual path through Guru's Grace.

Our religious preachers and called religious leaders have been admonished in *Gurbani* as follows —

He imparts instruction but himself practices not

He realizes not the quintessence of the Name.

380

Kabir, sand falls into the mouth of those who practice not what they preach to others. They keep an eye on other's property, however their own farm is being eaten up

1369

O Pandit, thou understand not thyself, but thou instruct people. Thou are indeed very wise.

1290

In this way, by advising the householders to rise above pretentious, ritualistic practices and *Hatha* (a form of Yoga) Yoga, the *Guru Sahibs* have made the spiritual path of the householder very simple.

Celibacy, self-discipline and pilgrimages are the faith of those ages

In this Dark age, glorification of the Lord's Name is the only righteous deed.

797

*Of all the religions, the best religion is to **repeat God's Name and do pious deeds.***

266

*O my soul, seek thou the shelter of God's Name, **remembering which thy evil intellect shall be dispelled, and you shalt obtain the status of supreme bliss.***

901

*O My Soul! Thou meditate on the Lord God's Name which will ever bring the peace day & night. Repeat thou the Name of the Lord Master O My mind **by remembering which all thine evil deeds and sins will be effaced.***

88

Earn an honest living do righteous deeds, be charitable and be grateful. VBG 6/12

Says Namdev, "O Tirlochan recite thou the Lord's Name with the mouth.

With thine hands and feet, you may perform all jobs, however, let thy mind be with the immaculate Lord.

1375/6

The Tenth sovereign monarch (*Guru*) gave Ambrosial Nectar of the double- edged sword to all the different castes and changed them into the '*Khalsa Panth*' 'one caste'.

People of many castes, religions, divisions and sects were given a simple and easy **universal instruction** through '*Gurbani*'. What is this instruction?

1. Join the '*Sadh Sangat*'

2. 'Remember the Lord'

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਹਰ ਇਕ ਵਰਨ ਜਾਂ ਭੇਖ ਦੇ ਜਗਿਆਸੂਆਂ,
ਅਥਵਾ —

- 1) ਜੋਗੀਆਂ-ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ
- 2) ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ
- 3) ਗ੍ਰਿਹਸਤੀਆਂ

ਆਦਿ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਹਨ ।

ਮਿਲੁ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨)

ਕਰਿ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਸਿਮਰੁ ਮਾਧੋ ਹੋਹਿ ਖਤਿਤ ਪੁਨੀਤ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੩੧)

ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਹੈ ਸਿਰਿ ਕਰਮਨ ਕੈ ਕਰਮਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੪੨)

ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਸਾਧਸੰਗਿ ਰਾਵੀਐ ਜੀਉ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੯੧)

ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਸਿਮਰਨੁ ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ॥

ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੬੨)

ਜਦ ਸਾਡਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ —

ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਇਕ ਹੈ
ਗੁਰੂ ਇਕ ਹੈ
ਬਾਣੀ ਇਕ ਹੈ
ਪਰਮਾਰਥ ਇਕ ਹੈ
ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਇਕ ਹੈ
ਵਰਨ ਇਕ ਹੈ
ਜੀਵਨ-ਸੇਧ ਇਕ ਹੈ
ਜੀਵਨ ਮੰਜ਼ਿਲ ਇਕ ਹੈ

— ਤਾਂ ਇਹ :-

ਵਿਤਕਰਾ

ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ

ਈਰਖਾ-ਦਵੇਤ

ਨਫਰਤ-ਸਾੜਾ

ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ

ਲੜਾਈਆਂ-ਝਗੜੇ

ਲੁਟ-ਖਸੂਟ

ਅਤਿਆਚਾਰ

ਮਰਨ-ਮਾਰਨ

ਕਿਉਂ ?

These instructions of *Gurbani* apply to all individuals alike whether they be -

1. Yogis-Sanyasis (Mendicants-renunciants)
2. Preachers or
3. Householders

Join the holy company of saints and contemplate over the Name alone. 12

Join the holy company of saints and contemplate thou on the Lord of wealth, thus, from a sinner thou shalt be holy. 631

Singing of God's praises in the saints' holy company is the highest of all deeds. 642

The Nectar Name of the Lord is uttered in the holy company of saints. 691

By Lord's meditation is attained in the Saints society, All the wealth, O Nanak, are in God's love. 262

When for all of us is **common** -

God is One
Guru is One
Bani is One
Spiritual path is One
Prayer is One
Caste (of humanity) is One
Life's path is One
Life's destination is One

Then why are there?

Differences
Arguments
Envy and doubt
Hate and jealousy
Enmity and opposition
Fights and quarrels
Cheating and looting
Crimes
Dying and Killing?

ਇਸਦਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਨੂੰ ਆਪਣਾ 'ਇਬਟ' ਜਾਂ 'ਜੀਵਨ ਸੋਧ' ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਾਡਾ 'ਅਮਲੀ-ਜੀਵਨ' ਨਿਰੋਲ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਹੈ, ਜੋ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਐਨ ਉਲਟ ਹੈ ।

ਰਹਤ ਅਵਰ ਕਛੁ ਅਵਰ ਕਮਾਵਤ ॥

ਮਨਿ ਨਹੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮੁਖਹੁ ਗੰਢ ਲਾਵਤ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੬੯)

ਜੇ ਕੋਈ ਜਗਿਆਸੂ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਦਾ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਓਪਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਠਾਠਾ ਬਾਗਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਆਤਮਿਕ-ਅਗਵਾਈ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਆਪਣਾ ਅਮੋਲਕ ਜੀਵਨ ਅਜਾਂਈ ਗਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਭਾਵੇਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ 'ਅੰਤ੍ਰ-ਮੁਖੀ ਜੀਵਨ' ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ 'ਅੰਤ੍ਰ-ਮੁਖੀ' 'ਸਿਮਰਨ-ਜੀਵਨ' ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਭਾਸਦੀ ਹੈ !

ਇਹ ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ 'ਸਿਮਰਨ-ਜੀਵਨ' ਔਖਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ, ਪਰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ —

ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਦਾ 'ਤੱਤ ਸਾਰ' ਹੈ

ਉਲਟੀ 'ਖੇਲ ਪ੍ਰਿਮ ਕੀ' ਹੈ

ਗੁਰਮਤਿ 'ਗਾਡੀ-ਰਾਹ' ਹੈ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਬੇਅੰਤ ਪਾਠ, ਕੀਰਤਨ, ਕਥਾ-ਵਾਰਤਾ ਕਰਦਿਆਂ-ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ 'ਤੱਤ-ਸਾਰ'—

ਅਨੁਭਵੀ 'ਤੱਤ ਸ਼ਬਦ'

ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ ਸੁਖਮ 'ਸੁਰਤ'

ਅਤੇ

ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ ਦੇ ਮੇਲ

— ਨੂੰ ਸਮਝਣ, ਬੁਝਣ, ਚੀਨਣ, ਮਾਨਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹਾਂ ।

'ਮਾਇਕੀ-ਜੀਵਨ' ਦੇ ਉਲਟ 'ਆਤਮਿਕ-ਜੀਵਨ' ਦੀ 'ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਉਲਟੀ 'ਪ੍ਰਿਮ-ਖੇਲ' ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ, ਕਮਾਉਂਦਾ ਤੇ ਮਾਣਦਾ ਹੈ ।

ਤੇ ਵਿਰਲੇ ਸੈਂਸਾਰ ਵਿਚਿ ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਹੋਇ ਮਿਰਗ ਮਰੰਦੇ ।

(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੨੮/੧੭)

ਰਾਗ ਨਾਦ ਸਭ ਕੋ ਸੁਣੈ ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਸਮਝੈ ਵਿਰਲੋਈ ।

(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੧੫/੧੬)

The reason is that although we believe '*Gurbani*' to be our '*Guru*' or '*Life Path*', our '*practical living*' is entirely external orientated and **totally opposite** to the instructions of '*Gurbani*'.

Man professes one thing and practices quite another

In his heart there is no love but with his mouth he talks tall.

269

even if someone decides to pursue the spiritual path, it is **half-hearted** and superficial, and due to **not receiving the correct spiritual guidance**, he remains entrenched in outward ritualistic practices and wastes away his invaluable life.

Although *Gurbani* clearly gives numerous instructions on internal spiritual life, but we **do not pay attention to this 'inner Simran-life'** nor we feel the need for it.

This internally oriented *Simran-life* is certainly difficult, but according to *Gurmat* (Guru's teachings) this is -

The '**ultimate essence**' of the Path to God

The Opposite '**Play of God-Love**'

The **highway laid out by Gurmat.**

Despite doing numerous *Paths* (scripture reading), *Kirtan* (hymns singing) and doing-listening to *Katha* (religious discourse), we have **been unable to comprehend, understand and enjoy Gurbani** in its 'ultimate essence' -

The **intuitional 'Shabad-Essence'**

The **inward oriented subtle Surat** (Consciousness)

and

Union of Shabad-Surat (WordlessWord-Consciousness)

As **opposed to** the '*Mayaci* life', the 'spiritual life' '*Shabad-Surat*' **opposite 'play of God-Love'**, **only a rare soul realizes by practice through intuition and enjoys.**

Rare are the ones who through Shabad-Surat die like a deer (chasing the sound to which he is profoundly attracted).

VBG 28/17

Everyone listens the Raag (a sound of music) but only a rare one understands the Shabad-Surat.

VBG 15/16

ਐਸੇ 'ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ' ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ-ਜਨ ਇਸ 'ਮਾਇਕੀ ਅਗਨ-ਸੋਕ-ਸਾਗਰ' ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਵੀ ਕਮਲ ਦੇ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਦੋ ਵਿਲੱਖਣ 'ਮੰਡਲ' ਹਨ—

- 1) ਹਉਮੈ-ਵੇੜਿਆ ਮਾਇਕੀ-ਮੰਡਲ
- 2) 'ਸ਼ਬਦ' ਜਾਂ 'ਨਾਮ' ਦਾ ਆਤਮ-ਮੰਡਲ

ਮਾਇਕੀ-ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਆਤਮ-ਮੰਡਲ ਵਲ ਜਾਣ ਲਈ 'ਸੁਰਤ' ਨਾਲ 'ਗੁਰ-ਸ਼ਬਦ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਅਥਵਾ 'ਸਿਮਰਨ' ਹੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਸਾਧਨ ਹੈ ।

ਸਬਦੇ ਹੀ ਨਾਉ ਉਪਜੇ ਸਬਦੇ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੪੪)
 ਏਨੀ ਅਖੀ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵਈ
 ਜਿਚਰੁ ਸਬਦਿ ਨ ਕਰੇ ਬੀਚਾਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੭੯)
 ਸਾਹਿਬ ਮੇਰਾ ਸਦਾ ਹੈ ਦਿਸੈ ਸਬਦੁ ਕਮਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੦੯)
 ਸਬਦਿ ਰਤੇ ਤਿਨਾ ਸੋਝੀ ਪਈ ਦੂਜੇ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੮੭)
 ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵਲੀਣੁ ਹੋਇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਸਚ ਖੰਡਿ ਨਿਵਾਸੀ ।
 (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੨੫/੧੮)

'ਸ਼ਬਦ' ਦੀ ਸ਼ਾਬਤ ਆਮ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਵਿਚ ਭੁਲੇਖਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । (ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ 'ਸ਼ਬਦ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਨੌਂ ਲੇਖ (੫੮-੬੬) ਲਿਖੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।)

ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ —
 ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦੋ ਸਰੂਪ ਹਨ :—

1. ਅੱਖਰੀ ਸਰੂਪ-ਜੋ ਲਿਖਣ-ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਭਗਤ-ਬਾਣੀ ਆਦਿ ।
2. ਅੱਖਰ-ਹੀਣ ਸ਼ਬਦ (Wordless Word) ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ', ਜੋ ਸਿਰਫ 'ਅਨੁਭਵ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਬੁਝਿਆ-ਸੀਝਿਆ-ਪਹਿਚਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਸਾਡੀ 'ਅਲਪ-ਬੁਧੀ' ਇਸ 'ਅਨੁਭਵੀ ਸੁਖਮ-ਸ਼ਬਦ' ਨੂੰ ਪਕੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ । ਹਾਂ, ਸ਼ਬਦ ਦੇ 'ਅੱਖਰੀ ਸਰੂਪ' ਅਥਵਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ—

ਪੜ੍ਹਿਆ
 ਲਿਖਿਆ
 ਗਾਇਆ
 ਸਮਝਿਆ
 ਵਿਚਾਰਿਆ

Such 'Shabad-Surat' oriented Gurmukhs, while living in this 'Mayaci' burning dreadful world-ocean' stay untouched like the lotus flower.

In reality, Mayaci creation is divided into two separate 'realms' -

1. The ego orientated Mayaci world.
2. The 'Shabad' or 'Naam' orientated spiritual world.

The practice of 'Gur Shabad' through 'Consciousness', i.e. Simran is the one and only way to shift from the Mayaci world to the Spiritual world.

By Guru's instruction, the Name wells up in the mind and by Guru's instruction, the mortal is united in the Lord's union. 644
Until one reflects not on the Guru's word, one sees not the Lord with these eyes. 1279

My Master is eternal
He is seen by practicing the Name. 509
They who are imbued with the Name, acquire understanding while others go astray in doubt. 587
When Shabad-Surat is in union the Formless Lord is realized in the Realm of Truth VBG 25/18

There is a misconception in the minds of the general public regarding 'Shabad'. Nine separate Lekhs (essays) numbers 58-66 have been written on The subject of Shabad to remove this misconception and are recommended to be read.

In short, this deliberation can be summarized as follows:

There are two forms of Shabad

1. The alphabet form which can be spoken and written, For example, Gurbani, Bhagat (devotee) Bani etc.
2. The WordlessWord or 'Naam' - that which can be known, felt and experienced only through Anubhav (Intuition).

Our limited intellect cannot grasp this 'Intuitive' subtle Shabad. Yes, the alphabetical form of the Shabad or Gurbani may be

read
 written
 sung
 understood
 and contemplated

—ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਅੱਖਰ-ਹੀਣ ‘ਤੱਤ’ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ ‘ਅੰਤ੍ਰਿਮੁਖੀ’ ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ ਹੀ —

ਬੁਝਿਆ
ਚੀਨਿਆ
ਸੁਣਿਆਂ
ਵਿਚਾਰਿਆ
ਕਮਾਇਆ
ਮਾਣਿਆਂ

—ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

‘ਅੰਤ੍ਰਿਮੁਖੀ ਅਨੁਭਵ’ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ‘ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ’ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਥੇ ਸਾਡੀ ਤੀਖਣ-ਬੁਧੀ ਦੀਆਂ ਉਕਤੀਆਂ-ਜੁਗਤੀਆਂ ਜਾਂ ਫਿਲਾਸਫੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ।

ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਪੰਡਤ ਲੋਕ ‘ਕਾਸ਼ੀ’ ਜਾ ਕੇ ਵੇਦ-ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਫਿਲਾਸਫੀਆਂ ਸਿਖਦੇ ਸਨ । ਦਿਮਾਗੀ ਉਕਤੀਆਂ-ਜੁਗਤੀਆਂ ਨਾਲ ‘ਤੀਖਣ-ਬੁਧੀ’ ਦੇ ‘ਸਿੰਗ ਅੜਾਉਣੇ’ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਗਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ ।

ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ —

ਪਾਠੁ ਪੜਿਓ ਅਰੁ ਬੇਦੁ ਬੀਚਾਰਿਓ ਨਿਵਲਿ ਭੁਅੰਗਮ ਸਾਧੇ ॥
ਪੰਚ ਜਨਾ ਸਿਉ ਸੰਗੁ ਨ ਛੁਟਕਿਓ ਅਧਿਕ ਅਹੰਬੁਧਿ ਬਾਧੇ । ੧॥
ਪਿਆਰੇ ਇਨ ਬਿਧਿ ਮਿਲਣੁ ਨ ਜਾਈ ਮੇ ਕੀਏ ਕਰਮ ਅਨੇਕਾ ॥
ਹਾਰਿ ਪਰਿਓ ਸੁਆਮੀ ਕੈ ਦੁਆਰੇ ਦੀਜੈ ਬੁਧਿ ਬਿਬੇਕਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੪੯)
ਪੜੇ ਸੁਨੇ ਕਿਆ ਹੋਈ ॥ ਜਉ ਸਹਜ ਨ ਮਿਲਿਓ ਸੋਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੫੫)
ਬੇਦ ਪੜਹਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨ ਬੁਝਹਿ ॥
ਮਾਇਆ ਕਾਰਣਿ ਪੜਿ ਪੜਿ ਲੂਝਹਿ ॥
ਅੰਤਰਿ ਮੇਲੁ ਅਗਿਆਨੀ ਅੰਧਾ ਕਿਉ ਕਰਿ ਦੁਤਰੁ ਤਰੀਜੈ ਹੇ ॥
(ਪੰਨਾ-੧੦੫੦)

ਭਾਵੇਂ ਉਪਰ ਲਿਖੀਆਂ ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ‘ਪੰਡਤਾਂ’ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਰੇਣੀਆਂ ਉਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਬਿਜਲੀ ਦੇ ‘ਕਰੰਟ’ ਦਾ ਦਿਮਾਗੀ ਜਾਂ ਕਿਤਾਬੀ-ਗਿਆਨ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਕਰੰਟ ਦੀ ‘ਛੋਹ’ ਜਾਂ ‘ਝਟਕੇ’ ਦਾ ਨਿਜੀ ਤਜਰਬਾ ਬਿਲਕੁਲ ਹੋਰਵੇਂ ਤੇ ‘ਵਿਲੱਖਣ’ ਹੈ ।

through the intellect.

However, the Wordless *Shabad*-Essence can only be -
understood
recognized
heard
contemplated
practiced
experienced

‘internally’ through *Anubhav* (intuition).

The union of ‘*Shabad-Surat*’ can only be realized through ‘**intuitive innermost consciousness**’ This realm is beyond the reach of the ways, methods and philosophies of our sharp intellect.

In old times, the *Pandits* (a religious caste) use to go to *Varanasi* (Hindu city of pilgrimage) to study the *Vedas* and *Shastras* (Hindu scriptures) and learn their deep religious philosophies. It became a way of entertainment b for them to ‘**lock horns**’ on discussions of their mental cleverness and ‘**sharp intellects**’ which fed their egos.

Gurbani, however says following this about this topic:

*The man reads holy texts and studies the Vedas. he practices inner-washing and breath control.
But he escapes not from the company of the five evil passions and is even more tied to haughty disposition.
My dear, by these methods, the Lord is met not, and I have performed many such rituals. I have dropped down weary at the Lord's door and pray for the grant of discerning intellect.* 641

*Of what avails is reading and listening
If divine knowledge is not gained therewith* 655

*One reads the Vedas, but realizes not God's Name,
and reading and reciting quarrels for the sake of wealth.
Within the ignorant and blind mortal is the filth of sin, how can he cross the impassable world-ocean?* 1050

Although the above *Gurbani* stanzas have been directed at the ‘*Pandits*’, these instructions are however applicable to all religious orders.

Mere bookish or mental knowledge of the electric current is one thing, but personal experience of the touch or shock is an entirely different thing.

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਪਰਮਾਰਥ' ਦੀ ਬਾਬਤ ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ ਘੋਟਣਾ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੈ,
ਪਰ ਅੰਤ੍ਰਆਤਮੇ —

ਆਤਮ-ਰੋ
ਆਤਮਿਕ ਰੁਣ-ਝੁਣ
ਅਨਹਦ-ਧੁਨੀ
ਆਤਮ-ਰੰਗ
ਆਤਮ-ਰਸ
ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ
ਨਾਮ

—ਦਾ ਨਿਜੀ ਤਜਰਬਾ ਮਾਨਣਾ ਅਲੌਕਿਕ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ ਦੀ ਖੇਲੂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ
ਵਿਰਲੇ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਗੁਰ-ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭਿ ਸਾਧਸੰਗਿ ਮੇਲੀ ॥
ਜਾ ਫਿਰਿ ਦੇਖਾ ਤਾ ਮੇਰਾ ਅਲਹੁ ਬੇਲੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੯੪)

ਅਕਥ ਕਹਾਣੀ ਪਦੁ ਨਿਰਬਾਣੀ ਕੋ ਵਿਰਲਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੁਝਏ ॥
(ਪੰਨਾ-੮੪੪)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਿਰਲਾ ਕੋਈ ਬੁਝੇ ਸਬਦੇ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੩੨)

'ਬਾਹਰਮੁਖੀ' ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸਰੋਤਿਆਂ ਉਤੇ ਓਪਰਾ ਜਿਹਾ ਅਸਰ
ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਛੋਟੀ ਹੀ ਛਾਂਈ-ਮਾਂਈ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਸੇ ਫੋਕੇ,
ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ ਦੇ ਪਿਛੇ 'ਆਤਮ-ਜੀਵਨ' ਦੀ 'ਆਤਮ-ਕਲਾ' ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
ਇਸਦਾ ਪੱਕਾ ਸਬੂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਜ-ਕਲ੍ਹ ਕਈ ਗੁਣਾ
ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਰਮ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡਾ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ
ਧਾਰਮਿਕ-ਜੀਵਨ ਨਿਘਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਿਰੇ-ਪੁਰੇ ਦਿਮਾਗੀ-ਗਿਆਨ 'ਘੋਟਣ' ਨਾਲ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ
ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ।

ਖਾਂਡ ਖਾਂਡ ਕਹੈ ਜਿਹਬਾ ਨ ਸੁਾਦ ਮੀਠੋ ਆਵੈ
ਅਗਨਿ ਅਗਨਿ ਕਹੈ ਸੀਤ ਨ ਬਿਨਾਸ ਹੈ।
ਬੈਦ ਬੈਦ ਕਹੈ ਰੋਗ ਮਿਟਤ ਨ ਕਾਹੂੰ ਕੋ
ਦਬ ਦਬ ਕਹੈ ਕੋਊ ਦੁਬਹਿ ਨ ਬਿਲਾਸ ਹੈ।
ਚੰਦਨ ਚੰਦਨ ਕਹੈ ਪ੍ਰਗਟੇ ਨ ਸੁਭਾਸ ਬਾਸੁ
ਚੰਦ ਚੰਦ ਕਹੈ ਉਜਿਆਰੋ ਨ ਪ੍ਰਗਾਸ ਹੈ।
ਤੈਸੇ ਗਯਾਨ ਗੋਸਟਿ ਕਰਤ ਨ ਰਹਤ ਪਾਵੈ
ਕਰਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਨ ਉਦਤਿ ਅਕਾਸ ਹੈ।

(ਕਬਿਤ ਡਾ. ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

The same way, mere display of mental knowledge of the 'spiritual path' is
one thing but through innermost consciousness the experience of -

Soul Currents
Soul Melody
Unstruck Sound
Divine Love
Divine Elixir
Love-Devotion
Naam

- enjoyment within Soul, is undoubtedly a unique play of Devotional Love
which
only a rare soul experiences, by the Grace of the Guru, while doing Simran in
the Sadh Sangat.

*In His Mercy the Lord has united me with the company of saints
When I look again then I find God as my Helper.* 794

*Rare is the one who with Guru's grace understands this liberating unspoken
discourse.* 844

*Some rare one realizes, by the Guru's grace, that the Lord is contained in the
Guru's word.* 1332

The external mental knowledge (of the spiritual path) has only a
superficial effect on the listeners and is readily lost because behind that knowledge
there is no support of 'spiritual power' of a 'spiritual life'. Solid proof of this the
fact that although there is many times more preaching nowadays than olden times,
our mental and spiritual state is going downhill into the gutter.

Changes in our lives cannot occur by the mere 'cramming' of mental
knowledge.

*By saying 'sugar-sugar' the tongue does not taste sweet
By repeating 'fire-fire' the cold does not dissipate
By saying 'doctor-doctor' the disease is not cured
By saying 'wealth-wealth' one does not get rich
By saying 'sandalwood-sandalwood' the bamboo does not become fragrant
By saying 'moon, moon' light does not appear
Similarly, discipline is not obtained by discussions
Practical life is the highest, like sunrise in the sky* Kabit Bhai Gurdas

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ‘ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ’ ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ‘ਆਤਮ-ਕਲਾ’ ਨਾਲ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ, ਖਿਆਲਾਂ, ਬਚਨਾਂ ਤੇ ਕਰਮਾਂ ਰਾਹੀਂ—

ਜੀਵਨ-ਕਣੀ

ਆਤਮ-ਕਲਾ

ਆਤਮ-ਗਿਆਨ

ਆਤਮ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਆਤਮ-ਰਸ

ਆਤਮ-ਰੰਗ

‘ਨਾਮ’ ਦੀ ਰੌ

—ਪ੍ਰਜਵਲਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਜੀਵ ਦੇ ਮਾਇਆ-ਵੇੜੇ ਠੱਲ੍ਹੇ ਮਨ ਨੂੰ ਵਿਨੁਕੇ ਉਸਦੇ ਆਤਮ-ਕਿੰਗਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾ ਛੋਂਹਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਤਮਿਕ ‘ਜੀਵਨ-ਛੋਹ’ ਨਾਲ ਜਗਿਆਸੂ ਦਾ ਮਾਇਆ-ਵੇੜਿਆ ਮਨ ਫੌਰਨ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਤਮ-ਪ੍ਰਾਇਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ‘ਸਾਧ-ਸੰਗਤ’ ਵਿਚ ‘ਸਿਮਰਨ’ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ —

ਮਨਿ ਤਨਿ ਪੁਭੁ ਆਰਾਧੀਐ ਮਿਲਿ ਸਾਧ ਸਮਾਗੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੧੭)

ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਸਿਮਰਨੁ ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ॥

ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੬੨)

ਸਤਸੰਗਤਿ ਲਗਿ ਹਰਿ ਧਿਆਈਐ

ਹਰਿ ਹਰਿ ਚਲੈ ਤੇਰੇ ਨਾਲਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੩੪)

‘ਫੁਲ’ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ਬੋ ਦੀ ਬਿਨ-ਬੋਲੇ ਹੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮੁਖ-ਜਨਾਂ ਦੇ ਦੈਵੀ-ਜੀਵਨ ਦੁਆਰਾ ਆਤਮ-ਰਸ, ਰੰਗ, ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ ਦਾ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਕੋਟਿ ਉਧਾਰਦਾ ਭਾਈ ਦੇ ਨਾਵੈ ਏਕ ਕਣੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੦੮)

ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਨਹੀ ਕਛੁ ਘਾਲ ॥

ਦਰਸਨੁ ਭੇਟਤ ਹੋਤ ਨਿਹਾਲ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੭੨)

ਐਸੇ ‘ਗੁਰਮੁਖ-ਜਨ’ ‘ਆਪਿ ਜਪੈ ਅਵਰਹ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ’ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ, ਅਨਜਾਣੇ ਹੀ ਕਮਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਨੇਤ੍ਰਹੀਣ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ‘ਹਾਥੀ’ ਦੀ ਸ਼ਕਲ-ਸੂਰਤ ਬਾਬਤ ‘ਅਨੁਭਵ’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਡੋ-ਅੱਡਰੀ ‘ਛੋਹ’ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਗਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐਸਾ ਗਿਆਨ ਅਧੁਰਾ, ਅਪੂਰਨ ਤੇ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਅਨੁਭਵੀ-ਗਿਆਨ’ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ‘ਆਤਮ-ਮੰਡਲ’ ਦੀ ਬਾਬਤ

On the other hand, the ‘spiritual power’ obtained by ‘Nam-Simran’ and Guru’s Grace; through the lives, thoughts, utterings and blessings of the *Gurmukhs* become alive -

Spiritual life-rain drop

Spiritual-power

Spiritual- knowledge

Spiritual-enlightenment

Spiritual-elixir

Spiritual-love

Naam-current

which penetrate the *Maya*- engrossed mind and touch the spiritual edges of the soul. In this manner, by the spiritual ‘life-infection’, the individual’s *Maya bound* mind is at once changed to a spiritual orientation.

That is why *Gurbani* has repeatedly encouraged us to do ‘*Simran*’ in the ‘*Sadh Sangat*’.

Joining the holy company of saints, remember thou thy Lord with thy soul and body. 817

By Lord's meditation is attained in the Saints society.

All the wealth, O Nanak, are in God's love. 262

Attached with the congregation of saints, meditate thou on God, and the Lord Master shall go with thee. 234

The ‘flower’ advertises and promotes its fragrance without speaking. In a similar manner, spiritual joy, spiritual love and self sacrifice are quietly and spontaneously promoted by the Divine lives that *Gurmukhs* lead.

Blessing with even a particle of the Name, the Exalted Guru, saves myriads of me, O brother. 608

In the holy company of saints, one faces not any misery.

By beholding and meeting the saints the mortal becomes happy. 272

Such *Gurmukhs* spontaneously and unconsciously repeat the Lord’s Name and encourage others to repeat it.

The realization of the looks-figure of an ‘elephants’ given by blind individuals is dependent upon the knowledge derived from each one’s touching the elephant. Such knowledge is incomplete, imperfect and probably wrong.

Similarly, without ‘intuitive spiritual knowledge’ about the spiritual-realm,

ਸਾਡੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਵਿਚਾਰ, ਖਿਆਲ ਤੇ ਗਿਆਨ —

ਅਧੂਰਾ
ਅਪੂਰਨ
ਭੁਲੇਖਾ
ਜਾਂ ਗਲਤ

— ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ —

ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ
ਭੁਲੇਖੇ
ਵਿਤਕਰੇ
ਤਅੱਸੂਬ
ਲੜਾਈਆਂ
ਝਗੜੇ

—ਆਦਿ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ।

ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਧਰਮ ਨੇ ਸਾਨੂੰ —

ਮਿਲਵਰਤਨ
ਸੇਵਾ-ਭਾਵਨੀ
ਆਪਾ-ਵਾਰਨਾ
ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ

ਸਿਖਾਉਣਾ ਸੀ, ਉਹੀ ਧਰਮ ਸਾਡੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਦੇ ਕਾਰਣ
ਆਪਸ ਵਿਚ —

ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ
ਈਰਖਾ-ਦਵੇਤ
ਘਿਰਣਾ
ਸਾੜਾ
ਨਫਰਤ
ਲੜਾਈਆਂ
ਜ਼ੁਲਮ

ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਇਸਦਾ ਮੁਢਲਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ 'ਧਰਮ-ਪ੍ਰਚਾਰ' ਫੌਕਾ, ਅਧੂਰਾ ਤੇ
ਰਸਹੀਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਆਪਿ ਨ ਬੁਝੈ ਲੋਕ ਬੁਝਾਵੈ ॥
ਮਨ ਕਾ ਅੰਧਾ ਅੰਧੁ ਕਮਾਵੈ ॥
ਦਰੁ ਘਰੁ ਮਹਲੁ ਠਉਰੁ ਕੈਸੇ ਪਾਵੈ ॥

(ਪੰਨਾ-੮੩੨)

Our comprehension, contemplation, thoughts and knowledge will probably be -
incomplete
imperfect
doubtful
or wrong
and which becomes the cause of many -

arguments
doubts
misunderstandings
differences
fights &
arguments.

Sadly, the Religion which was supposed to teach us -

co-operation
desire for service
self-sacrifice
falling in love

that same Religion has become the cause of

enmity and opposition
jealousy and doubt

suspicion
envy

hatred
fights &
cruelty

due to our ignorance and ego.

The main reason for this is that our 'religious preaching' has become hollow,
incomplete and joyless.

*He, who understands not himself, but instructs people,
is mentally blind and does blind deeds. How can he obtain an abode in the Lord's
court, home and mansion?* 832

ਦੁਜੇ ਲਫਜਾਂ ਵਿਚ, ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਵਿਚੋਂ —

ਆਤਮ ਜੀਵਨ-ਕਣੀ
ਸਿਮਰਨ ਕਮਾਈ
ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ
ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ
ਪ੍ਰਿਮ-ਰਸ
ਪ੍ਰਿਮ-ਰੰਗ
ਨਾਮ ਦੀ ਰੋ

—ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਅਸੀਂ 'ਬਾਹਰਮੁਖੀ' ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿਖਰ, ਪੂਰਨਤਾ ਅਥਵਾ
'ਮੰਜ਼ਿਲ' ਸਮਝਕੇ-ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ —

ਗੁਝੇ ਭਾਵਾਂ
ਆਤਮ ਜੀਵਨ
ਸ਼ਬਦ-ਕਮਾਈ
'ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ'
ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ

ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ, ਅਵੇਸਲੇ ਤੇ ਬੇ-ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੋ ਕੇ ਮੁਢਲੀ ਆਤਮ-ਸੇਧ, ਅਰਥਾਤ—

ਸਾਧ-ਸੰਗਤ
ਤੇ
'ਸਿਮਰਨ'

ਤੋਂ ਲਾਭੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ।

ਪੜੀਐ ਗੁਣੀਐ ਕਿਆ ਕਥੀਐ ਜਾ ਮੁੰਢਹੁ ਘੁਥਾ ਜਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੮)

ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ —

1. ਮਾਇਕੀ ਗਿਆਨ
2. ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨ
3. ਅਨੁਭਵੀ 'ਤੱਤ-ਗਿਆਨ'

ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ 'ਮਾਇਕੀ-ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਹੀ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਧਾਰਮਿਕ-ਗਿਆਨ ਨੇ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ 'ਅਨੁਭਵੀ ਤੱਤ-ਗਿਆਨ' ਵਲ
ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸੀ ਤੇ ਸਹੀ ਪਰਮਾਰਥ ਦੀ ਸੋਝੀ ਦੇਣੀ ਸੀ । ਪਰ ਇਸਦੇ ਐਨ ਉਲਟ
ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨ ਵੀ 'ਮਾਇਕੀ-ਗਿਆਨ' ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਣ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਣ

In other words, from our religion -
spiritual life-rain drop
practice of Simran
faith and sincerity
love-devotion
God-elixir
God-love
Naam life-current

- are disappearing.

We only understand the 'outward' **ritualistic practices** to be the **religious peak, fulfilment and destination**, and from the *Gurbani's* soul orientated -

Innate deeper meanings
Spiritual life
Practice of the Shabad
'*Naam-Simran*'
Love-sacrifice

Becoming **ignorant, unaware and careless**, we have distanced ourselves from the Source spiritual-direction i.e.

Sadh Sangat
and

'*Simran*'

What do reading, studying, and talking avail a man he misses the very Origin? 68

Three types of knowledge is prevalent in this world -

1. *Mayaci* knowledge
2. Religious knowledge
3. Intuitive 'essence-knowledge'

The whole world is deeply entangled in '*Mayaci knowledge*'.

Religious knowledge was supposed to encourage humanity towards '**Intuitive-Essence-Knowledge**' and guide towards the True spiritual path. However, in **direct opposition** to this ideal, religious knowledge **itself has fallen a victim to '*Mayaci knowledge*'** causing

‘ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨ’ :-

1. ਕੇਵਲ ਮਾਇਆ ਬਟੋਰਨ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ।
2. ਭਲੇ ਭਲੇਰੇ ਬਣਕੇ ਹਉਂਮੈ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।
3. ਮਜ਼ਹਬੀ-ਤਅੱਸਬ ਵਧਾਉਣ ਕਰਕੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਤੇ ਈਰਖਾ-ਦਵੇਤ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ ।

ਜਿਵੇਂ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਮੈਟ੍ਰਿਕ (matriculation) ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਭਵੀ ‘ਤੱਤ-ਗਿਆਨ’ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਮਿਕ-ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ।

ਪਰ ਅਸੀਂ ‘ਧਾਰਮਿਕ-ਗਿਆਨ’ ਨੂੰ ਹੀ ਪੂਰਨਤਾ, ਸਿਖਰ ਅਥਵਾ ‘ਮੰਜ਼ਿਲ’ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਤੇ ਇਸੇ ਵਿਚ ਮਸਤ ਜਾਂ ਗਲਤਾਨ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹਾਂ —

ਤ੍ਰੇਗੁਣ ਪੜ੍ਹਹਿ ਹਰਿ ਏਕੁ ਨ ਜਾਣਹਿ
ਬਿਨੁ ਬੁਝੇ ਦੁਖੁ ਪਾਵਣਿਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੮)

ਪੜ੍ਹਹਿ ਮਨਮੁਖ ਪਰੁ ਬਿਧਿ ਨਹੀ ਜਾਨਾ ॥
ਨਾਮੁ ਨ ਬੁਝਹਿ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਨਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੩੨)

ਆਤਮਿਕ ‘ਅਨੁਭਵੀ-ਤੱਤ-ਗਿਆਨ’ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖ-ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਥਵਾ ‘ਸਤਿ-ਸੰਗਤ’ ਵਿਚ ‘ਸੇਵਾ-ਸਿਮਰਨ’ ਕਰਨ ਨਾਲ ‘ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ’ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ —

ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਜਿਸੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਹੋਵੈ ਸਾਧੂ ਸੰਗ ॥
ਜਿਉ ਜਿਉ ਓਹੁ ਵਧਾਈਐ ਤਿਉ ਤਿਉ ਹਰਿ ਸਿਉ ਰੰਗੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੧)
ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਪੂਰਨ ਪਦੁ ਪਾਇਆ ॥
ਸਾਧਸੰਗਿ ਭੈ ਭਰਮ ਮਿਟਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੯੩)

this ‘external religious knowledge’ to became: -

1. Only a means to obtaining *Maya* (money) by hook or crook.
2. Egos are fed under the guise of goodness.
3. Has become the cause of arguments and quarrels, jealousy and doubt, due to the increase in religious differences.

Just as **matriculation (tenth grade) studies are essential** to progress to the college level, so religious knowledge is necessary before one can experience **intuitional ‘essence knowledge’**.

However, we have concluded ‘religious knowledge’ to be the **final destination** and remain intoxicated or engrossed in it.

*People read books related to three dispositions and know not the One Lord.
Without understanding Him they suffer pain. 128*

*The perverse men read but know not the way.
They understand not the Name and stray in doubt. 1032*

The ‘**intuitional essence-knowledge**’ can be obtained by doing ‘*Sewa (service)-Simran*’ in the *Sangat* or ‘*Sat Sangat*’ of blessed Gurmukhs and the ‘**Grace of the Guru**’.

*He on whom the Exalted Lord showers mercy obtains the society of saints.
The more he frequents the saints' congregation the more the Love for the Lord. 71*

*By remembering God, the perfect status is obtained.
In the Society of Saints, dread and doubt depart. 193*

—ਚਲਦਾ

- Continued.